

การพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชน บ้านพุน้ำร้อน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

Strategy Development for Community Elevation to Creative Tourism of Ban Phu Nam Ron, Dan Chang District, Suphan Buri Province

♦ ภัทรอาภรณ์ เอี่ยมวิริยวัฒน์

นักศึกษาหลักสูตรปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้ประสานงานภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคมจังหวัดสุพรรณบุรี

ที่ปรึกษาสหกรณ์การเกษตรด่านช้าง จำกัด

Patarporn Lamviriyawat

Ph.D., Student (Management, Faculty of Management Science, Silpakorn University)

Project Coordinator Civil Society Network Parties of Suphanburi, Management

Consultant of Dan Chang Agricultural Cooperatives, E-mail: pat.sapsiri@gmail.com

♦ สันติภาพ คำสะอาด

อาจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Santhipharp Khamisa-Ard

Ph.D., Lecturer in Management (Management, Faculty of Management Science,

Silpakorn University)

Received: April 18, 2019 ; Revised: June 6, 2019 ; Accepted: July 2, 2019

Abstract

This research aims to study basic information and potential of creative tourism resources of Ban Phu Nam Ron community, Dan Chang District, Suphanburi Province and draft of strategic proposal to raise the level of community's creative tourism to present and certify the strategy in order to raise the community to creative tourism of Ban Phu Nam Ron community by using qualitative and quantitative research methods and participatory observation In-depth interview also, the draft of strategic proposals with the EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) future research technique.

The main informants in the research are 3 groups of community representatives, government officials who directly involved, and quality tourist groups who have experience, knowledge and understanding in community tourism by organizing a meeting to certify policy proposals in order to know the problems, hurdles, trends and elements in drafting proposals

for strategies to enhance the community into creative tourism management of Ban Phu Nam Ron community. The research found that the community has the identity of the “Lao Khrang” ethnic group, being well equipped with natural resources, traditions and culture, suitable for tourism management, community, potential, and ready to be able to raise the level of community tourism into creative tourism also, the development of strategies to raise the community to creative tourism that lead into cooperation of tourism management to gains benefits to Ban Phu Nam Ron community in all aspects such as economy, environment, society and culture.

The strategic plan consisting of 4 strategic issues that are 1) creating patterns from economic development and economic wisdom to add value and value from the community identity base to creative tourism 2) Develop marketing strategies to create tourists' awareness of the community in creative tourism. 3) Tourism links between communities and networks to increase the duration of stay through the upgrading of tourism activities 4) Personnel knowledge development in the community and support participation in creative tourism development

Keywords: Creative Tourism, Community Elevation to Creative Tourism, Creative Tourism Strategy

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรีและร่างข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ นำเสนอและรับรองยุทธศาสตร์ในการยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และคุณภาพ โดยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการร่างข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ด้วยเทคนิคการวิจัยเชิงอนาคต แบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยมี 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวแทนชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องโดยตรง กลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพ ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ มีความรู้และความเข้าใจ การท่องเที่ยวชุมชน โดยมีการจัดการประชุมรับรองข้อเสนอเชิงนโยบาย (Policy Meeting) เพื่อให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค แนวโน้มและองค์ประกอบในการร่างข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อยกระดับชุมชนสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน มีความเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง มีความพร้อมทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติ ประเพณี และวัฒนธรรม มีความเหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนและมีศักยภาพพร้อมที่จะสามารถยกระดับการท่องเที่ยวชุมชนไปสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน จะเป็นแนวทางในการประสานความร่วมมือในด้านการจัดการท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ได้ครบถ้วนครอบคลุมทุกมิติ ทั้ง ทางด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม โดยแผนยุทธศาสตร์ที่ได้ประกอบด้วย 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ 1) การสร้างรูปแบบจากการพัฒนาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในเชิงเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่าจากฐานอัตลักษณ์ของชุมชน สู่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 2) พัฒนากลยุทธ์การตลาดเพื่อสร้างการรับรู้ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนในด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 3) การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างชุมชน และเครือข่ายเพื่อเพิ่มระยะเวลาพำนัก ผ่านการยกระดับกิจกรรมการท่องเที่ยว 4) การพัฒนาบุคลากร องค์ความรู้ใน ชุมชนและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ สร้างรายได้ให้กับแต่ละประเทศ โดยมีทรัพยากรทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมเป็นปัจจัยหลักในการดึงดูดนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวจึงถือเป็นจุดแข็งสำหรับประเทศกำลังพัฒนาเพราะช่วยให้เกิดการสร้างอาชีพและการจ้างงาน เป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศ (Breugel, 2013) ทุกประเทศทั่วโลกจึงส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง จากการท่องเที่ยวแบบดั้งเดิม (Classic Tourism) พัฒนาเป็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยวขนาดใหญ่ที่วัดผลสัมฤทธิ์ด้วยรายได้อันมหาศาลจากนักท่องเที่ยวจำนวนมาก (Mass Tourism) จากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว การใช้ทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวอย่างสิ้นเปลืองส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมต่อแหล่งท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว (Russo, 2002) ด้วยเหตุนี้การเน้นปริมาณนักท่องเที่ยวจึงไม่ใช่เป้าหมายสำคัญของการท่องเที่ยวอีกต่อไป

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative tourism) จึงเป็นทางเลือกใหม่ (Alternative tourism) ที่สามารถพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างประโยชน์สูงสุดให้กับนักท่องเที่ยวและชุมชนโดยไม่สร้างผลกระทบทางลบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเหมือนที่ผ่านมา การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์พัฒนามาจากการท่องเที่ยวชุมชน (Community-based Tourism) มีพื้นฐานแนวคิดจากทฤษฎีการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) (Suttipisan, 2013) เป็นการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้พัฒนาศักยภาพด้วยการทำกิจกรรมและสร้างประสบการณ์การเรียนรู้อย่างจริงจัง (Richards and Raymond 2000) เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นความผูกพันและประสบการณ์จริงผ่านการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมโดยเชื่อมโยงกับคนในท้องถิ่นซึ่งเป็นเจ้าของวัฒนธรรม (UNESCO, 2006)

ประเทศไทยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวอันเป็นที่ยอมรับจากทั่วโลกว่ามีความงดงามทั้งทางธรรมชาติ ศิลปะ และวัฒนธรรม จากแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยมีความเหมาะสมในการ

พัฒนาการท่องเที่ยวสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงส่งเสริมการจัดตั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ขึ้นหลายพื้นที่ในประเทศไทย บางพื้นที่ประสบความสำเร็จ และบางพื้นที่สามารถพัฒนาเพื่อยกระดับเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจึงเริ่มผลักดันให้มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา พ.ศ. 2555-2559 ในยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมการท่องเที่ยวในเชิงคุณภาพ ให้มีการเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน (Ministry of Tourism and Sports, 2016) ดังนั้นการจัดการและพัฒนาพื้นที่การท่องเที่ยวจึงจำเป็นที่จะต้องได้รับการดูแลอย่างจริงจัง (Kanungphon Wongwan, 2011))

จังหวัดสุพรรณบุรีมีความหลากหลายด้านทรัพยากรที่พร้อมในการจัดการท่องเที่ยว ทั้งธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ วัฒนธรรม ประเพณี กลุ่มชาติพันธุ์ จากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดสุพรรณบุรี พ.ศ. 2557 และนโยบายส่งเสริมและอุดหนุนด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน พ.ศ. 2557 ของกรมการท่องเที่ยวที่มีต่อองค์กรปกครองท้องถิ่น ได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวภายในจังหวัด ส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ประเพณี โดยสมาชิกในชุมชน จากนโยบายนี้ได้ก่อให้เกิดการกระตุ้นเตือนกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชนต่าง ๆ ให้ตระหนักถึงการสืบสานอนุรักษ์ และให้ความสำคัญในการต่อยอดให้เกิดการท่องเที่ยวขึ้นภายในชุมชนของตน

ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นอีกหนึ่งชุมชนที่ตระหนักถึงการอนุรักษ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชาติพันธุ์ลาวครั่ง อันเป็นอัตลักษณ์ของตน ชาวลาวครั่งบ้านพุน้ำร้อนอพยพมาจากเมืองหลวงพระบางเรื่อยมา จนเข้ามาอยู่อาศัย ณ บริเวณบ้านพุน้ำร้อนช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์กว่า 200 ปี บริเวณที่อพยพมาตั้งบ้านเรือน เป็นป่าพุ มีน้ำร้อนผุดขึ้นตลอดเวลา เมื่อตั้งบ้านเรือนขึ้นเป็นชุมชนจึงเรียกบริเวณชุมชนนี้ว่าบ้านพุน้ำร้อน ถึงแม้ในภายหลังได้มีชาวไทย ชาวไทยอีสาน และชาวไทยเชื้อสายจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ร่วมกันภายในชุมชน เมื่อเวลาผ่านไปนานกว่า 2-3 ชั่วอายุคน ชุมชนเกิดสำนึกร่วมกัน ว่าเป็นคนท้องถิ่นเดียวกัน เกิดการหลอมรวม วัฒนธรรม ประเพณี คติ ความเชื่อ พิธีกรรม และการดำเนินชีวิต ร่วมกันในสังคม (Srisakar Valliphodom, 2013) ชาวลาวครั่งชุมชนบ้านพุน้ำร้อนยังคงรักษาเอกลักษณ์ด้าน ภาษา วัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณี เครื่องนุ่งห่ม การแต่งกาย ที่ได้ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน เช่น ลวดลายที่ปรากฏบนผ้าซิ่นตีนจก ก็เป็นส่วนหนึ่งที่บอกเล่าถึงความเป็นมาของชุมชนได้เป็นอย่างดี

จากการสำรวจของกรมศิลปากรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นมา พบว่า พื้นที่รอบบริเวณชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ได้ขุดพบหลักฐานทางโบราณคดี และโบราณวัตถุ ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ต่อเนื่องจนถึงยุคประวัติศาสตร์ นักโบราณคดีกรมศิลปากรสันนิษฐานว่าพื้นที่ในอำเภอด่านช้าง และบริเวณชุมชนบ้านพุน้ำร้อน น่าจะมีมนุษย์เข้ามาอยู่อาศัยและตั้งถิ่นฐาน มานานกว่า 3,000 ปี และเชื่อว่าจะจะเป็นชุมชนจากอดีตสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โบราณวัตถุที่ค้นพบได้ถูกขุดขึ้นมาเก็บรักษา และจัดแสดงไว้ ที่พิพิธภัณฑสถานชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ภายใน

บริเวณวัดพุทไธสน์ อำเภอตาบ่อ จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อเป็นแหล่งศึกษาประวัติศาสตร์อันยาวนานของชุมชนท้องถิ่น ทั้งในเชิงประวัติศาสตร์ โบราณคดี และชาติพันธุ์

นอกจากนี้บริเวณชุมชนบ้านพุทไธสน์ยังมีป่าชุมชนที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีอ่างเก็บน้ำหุบเขาวงซึ่งเป็นอ่างเก็บน้ำที่มีความสวยงามมากทำให้นักท่องเที่ยวแวะมาท่องเที่ยวภายในชุมชนเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้การท่องเที่ยวขยายตัวอย่างรวดเร็ว เมื่อนักท่องเที่ยวเพิ่มจำนวนมากขึ้นเกินกว่าที่ชุมชนจะรองรับได้จึงส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศน์ส่งผลโดยตรงต่อชุมชนทำให้ต้องปรับตัวอย่างรวดเร็วเพื่อรับมือกับนักท่องเที่ยวจำนวนมาก เมื่อชุมชนได้ตระหนักว่าการท่องเที่ยวเริ่มมีบทบาทและส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนมากขึ้น ชุมชนจึงต้องการหาวิธีและแนวทางในการรักษาและพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและเป็นระบบ

จะเห็นได้ว่าชุมชนบ้านพุทไธสน์เป็นชุมชนที่มีทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ที่พร้อมต่อ ยอดในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แต่จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นที่เกิดจากการเปิดชุมชนสู่การท่องเที่ยว ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านพุทไธสน์ เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างสมาชิกในชุมชนและนักท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นการประยุกต์ใช้ต้นทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน เพื่อตอบสนองความต้องการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนและนำไปสู่การพัฒนายกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง โดยการ ร่วมคิด ร่วมพัฒนา และ ร่วมบริหารจัดการ นำศักยภาพของผู้นำด้านการท่องเที่ยวชุมชนและสถาบันหลักในชุมชนมาเป็นกลไก เพื่อการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชน ตลอดจนแนวทางในการพัฒนาองค์ความรู้ที่นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนบ้านพุทไธสน์เองแล้ว ยังเป็นประโยชน์ในการเป็นชุมชนต้นแบบเพื่อต่อยอดให้กับชุมชนอื่นที่มีความสนใจเพื่อนำไปปรับใช้สู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยชุมชนให้เกิดความยั่งยืนได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุทไธสน์
2. เพื่อร่างข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อยกระดับสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุทไธสน์
3. เพื่อนำเสนอและรับรองยุทธศาสตร์การยกระดับชุมชนบ้านพุทไธสน์สู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตพื้นที่ในการศึกษา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาในเขต ชุมชนบ้านพุทไธสน์ ตำบลตาบ่อ อำเภอตาบ่อ จังหวัดสุพรรณบุรี

ขอบเขตด้านเนื้อหา

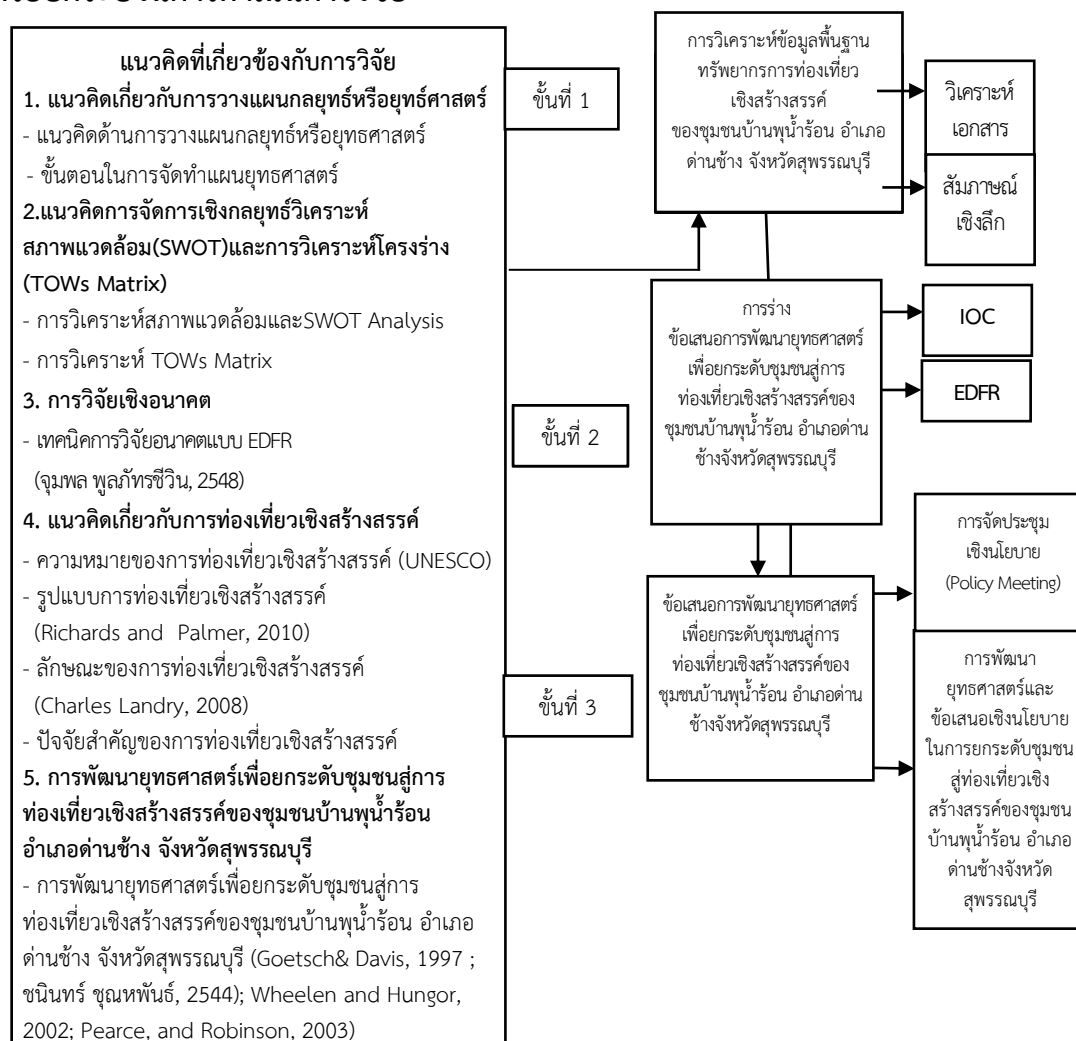
เนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษา “การพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุทไธสน์” ได้ทำการศึกษาข้อมูลทั่วไปของชุมชนบ้านพุทไธสน์ ทรัพยากร

ทางการท่องเที่ยว ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน และการสร้างยุทธศาสตร์เพื่อยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการศึกษาข้อมูลและการดำเนินการวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการวิจัยตั้งแต่ เดือนเมษายน พ.ศ. 2557 ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2560 รวมระยะเวลา 3 ปี โดยในช่วงปีแรกผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์บริบทชุมชน และข้อมูลพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวชุมชน ประเพณี วัฒนธรรม โดยรวบรวมข้อมูล เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนโดยใช้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) และการวิเคราะห์โครงสร้าง (TOWs Matrix) ในช่วงที่ 2 ผู้วิจัยร่วมกับชุมชนวางแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนโดยใช้ประสบการณ์จากเหตุการณ์ท่องเที่ยวที่ผ่านมา เพื่อจัดทำ IOC , EDFR ในการร่างข้อเสนอการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อยกระดับชุมชนบ้านพุน้ำร้อนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เมื่อได้ข้อเสนอการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน แล้ว จึงจัดประชุมเชิงนโยบาย (Policy Meeting) เพื่อนำกำหนดเป็นพัฒนายุทธศาสตร์และข้อเสนอเชิงนโยบายในการยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

กรอบกระบวนการดำเนินการวิจัย

ขอบเขตกรอบแนวคิด

จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง “การพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี” โดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน แนวคิดการจัดการเชิงกลยุทธ์ วิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) การวิเคราะห์โครงสร้าง (TOWs Matrix) การวิจัยเชิงอนาคต เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR Chumphon Pool Phatthiwichin, 1997) แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อร่างข้อเสนอการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และแนวคิดการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยการจัดประชุมเชิงนโยบาย (Policy Meeting) เพื่อให้ได้การพัฒนายุทธศาสตร์และข้อเสนอเชิงนโยบายในการยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

นิยามศัพท์

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การที่นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์จริงผ่านการใช้มีส่วนร่วม เรียนรู้ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของชุมชน กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาตนเอง ต่อยอด โดยการเรียนรู้ทักษะจากชุมชน ท้องถิ่น ผ่านการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวที่ชุมชนเป็นผู้กำหนดกระบวนการทิศทาง และรูปแบบ การท่องเที่ยวตามวิถีของตนเอง ชาวบ้านทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบเพื่อสร้างความยั่งยืนสู่คนรุ่นหลังและเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นอย่างแท้จริง

ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน หมายถึง ชุมชนลาวครั้งใน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี อพยพมาจาก เมืองหลวงพระบาง ตั้งแต่ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นชุมชนซึ่งมีเอกลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี ดั้งเดิม สืบทอดมายาวนาน ต่อมาภายในชุมชนได้มีคนไทย คนไทยเชื้อสายจีน และคนไทยเชื้อสายอื่น ๆ เข้ามาอาศัยมีการหลอมรวม ผสมผสาน ปรับเปลี่ยน จนเกิดเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน

ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนที่มีการกำหนดกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน ซึ่งมุ่งเน้นทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการเพิ่มคุณค่าทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรทางวัฒนธรรม ประเพณี โดยการใช้มีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคธุรกิจ ประชาชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยว และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยทุกฝ่ายได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนร่วมกัน

การยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ชีตความสามารถหรือความพร้อมและคุณสมบัติของชุมชนที่แฝงอยู่ในด้านการท่องเที่ยว ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการ ปรับปรุง บริหารจัดการ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวชุมชนไปสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

นักท่องเที่ยวคุณภาพ หมายถึง ผู้มาเยือนชุมชน ท้องถิ่นและแหล่งท่องเที่ยว ต้องการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาหาความรู้และประสบการณ์จากแหล่งท่องเที่ยวนั้น เป็นผู้มีความเข้าใจในวิถีที่แตกต่าง ไม่ประพฤติปฏิบัติขัดต่อวิถีชีวิตประเพณีนิยมของคนท้องถิ่น เรียนรู้ถึงวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่เข้าไปเยี่ยมชมเยือน ช่วยรักษาแหล่งท่องเที่ยว โบราณสถาน ธรรมชาติ วิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรม

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่มุ่งเน้นในเรื่องการเข้าถึงวัฒนธรรมหรือประวัติศาสตร์โดยการให้ผู้มาเยือนได้มีประสบการณ์และมีส่วนร่วมกับวัฒนธรรมของสถานที่ท่องเที่ยวนั้นโดยการท่องเที่ยวจะช่วยสร้างให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักท่องเที่ยวและเจ้าบ้าน (Phattaraphong Intharathum and el al., 2010)

Raymond and Richards (2016) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์คือ การท่องเที่ยวซึ่งมอบโอกาสให้กับผู้เดินทางในการพัฒนาศักยภาพการสร้างสรรค์ของตน ผ่านการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริง

Wurzbarger, Aagesen, Pattakos & Pratt (2009) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือ การมอบกิจกรรมสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะ หัตถกรรมและการทำอาหารพร้อมที่พัก การมีปฏิสัมพันธ์กับท้องถิ่นที่มีลักษณะเฉพาะ Smith (2003) และ (Mutarika Pruksapong, 2011) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์คือ การท่องเที่ยววิถีชีวิตที่ทำให้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการอยู่อาศัย การประกอบอาชีพ อาหารการกิน ศิลปะหัตถกรรม ที่สะท้อนให้เห็นอัตลักษณ์ของชุมชนและผู้คนในพื้นที่ โดยเน้นปฏิสัมพันธ์ผ่านการพูดคุยและกิจกรรมทดลองปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจวัฒนธรรมของผู้คนและสถานที่ผ่านประสบการณ์ตรง อันเป็นเวทีการเรียนรู้แบบมีชีวิต

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) หมายถึง การเดินทางที่นำไปสู่ประสบการณ์ที่แท้จริง มีการเชื่อมโยงด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในงานศิลปะมรดกหรือคุณลักษณะพิเศษของสถานที่และมีการเชื่อมสัมพันธ์กับผู้คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ซึ่งเป็นผู้สร้างสรรค์วัฒนธรรมที่ยังมีชีวิตนั้นขึ้นมา (Tourism Authority of Thailand, 2016).

สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย (2553) ได้นำเสนอนิยามของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ว่าเป็นกระบวนการ “การต่อยอดเพิ่มค่าหาจุดต่างโดยใช้ความคิดเชิงสร้างสรรค์” เป็นการต่อยอดจากฐานทุนเดิมที่มีอยู่ทั้งทุนทางด้านสังคมและวัฒนธรรม การเพิ่มมูลค่าและคุณค่าแก่ทรัพยากรการท่องเที่ยวบนฐานอัตลักษณ์ความเป็นไทยโดยการหาจุดต่างสร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่แปลกใหม่

สรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่สร้างอัตลักษณ์ของชุมชน ในกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชุมชน ที่สอดคล้องประสานการเรียนรู้ การศึกษาจากประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนไว้อย่างลงตัว อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมกับชุมชนใน

การทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันของคนในชุมชนนั้น ๆ ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ ความเพลิดเพลินและเกิดประสบการณ์ใหม่ อีกทั้งยังช่วยชุมชนพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนยุทธศาสตร์

คำว่า “ยุทธศาสตร์” หมายถึง วัตถุประสงค์ขององค์กรและทางเลือกสำหรับการบรรลุถึงวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ผลสัมฤทธิ์ เพราะยุทธศาสตร์เป็นตัวกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการระยะยาวขององค์กร เพื่อนำไปสู่แนวทางต่อการปฏิบัติพร้อมกับจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็น

แนวคิดด้านการวางแผนกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ (Strategic Planning) เป็นการวางแผนที่นำมาใช้เพื่อกำหนดแผนการทำงานในระยะยาวอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมโดยให้ความสำคัญกับการก้าวไปในอนาคตมีการพิจารณาความสามารถขององค์กรและวิเคราะห์ปัจจัยที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบต่อองค์กรในอนาคตเพื่อบอกทิศทาง การดำเนินงานและแนวทางปฏิบัติที่จะบรรลุตามเป้าหมายต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ (Kanungphon Wongwian, 2011)

การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดพันธกิจ (Mission) เป้าหมาย (Goals) และแผนงาน (Plans) เพื่อให้องค์กรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามที่ประสงค์ตั้งนั้นกระบวนการวางแผนจึงประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอนหลักได้แก่ 1) การกำหนดพันธกิจ 2) การกำหนดเป้าหมายและ 3) การกำหนดแผนงาน แนวคิดการวางแผนกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์จึงมีความจำเป็นในการศึกษาเรื่องการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านขุนน้ำร้อน โดยพิจารณาได้จากความสำคัญข้างต้นตลอดจนนิยามของการวางแผนยุทธศาสตร์ดังรายละเอียดต่อไปนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานปี พ.ศ. 2542 ให้คำจำกัดความของกลยุทธ์ว่าหมายถึง การรบที่มีเล่ห์เหลี่ยมและวิธีการต่อสู้ที่ต้องใช้อุบายต่าง ๆ หรือมีเล่ห์เหลี่ยมในการต่อสู้ส่วนกลยุทธ์ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Strategy มีความหมายว่าศาสตร์และศิลป์ในการบังคับบัญชากองทัพ

บุญเลิศ เย็นคงคาและคณะ(2546) ให้ความหมายของการวางแผนกลยุทธ์ว่า เป็นการพัฒนาแผนระยะยาวขององค์กรบนรากฐานของโอกาสและอุปสรรคจากการประเมินสถานะแวดล้อมในกลุ่มบริษัท การวางแผนกลยุทธ์จะประกอบด้วย การตัดสินใจ กำหนดวัตถุประสงค์การระบุทิศทางหรือภารกิจหลัก การกำหนดเป้าหมายการพัฒนากลยุทธ์และการกำหนดนโยบายขององค์กร

สรุป การวางแผนยุทธศาสตร์คือการกระบวนการวิเคราะห์เพื่อช่วยในการตัดสินใจล่วงหน้าอย่างเป็นระบบโดยมีองค์ประกอบหลักคือ 1) เป้าหมายคือสิ่งที่องค์กรต้องการจะมุ่งไปถึง 2) กระบวนการคือ สิ่ง que ผู้บริหารได้กำหนดวิธีการดำเนินงานไว้ล่วงหน้าโดยใช้ข้อมูลต่าง ๆ ทั้งในอดีตและในปัจจุบันมากำหนดกระบวนการในอนาคต สามารถปฏิบัติได้จริงมีความยืดหยุ่นและสามารถเข้าใจได้ง่าย สามารถสื่อสารให้บุคลากรในองค์กรเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน แนวคิดการวางแผนกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ จึงมีความจำเป็น

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน” โดยพิจารณาได้จากความสำคัญข้างต้น ตลอดจนนิยามของการวางแผนยุทธศาสตร์

แนวคิดด้านยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว

กรมการท่องเที่ยว (2561) กรมการท่องเที่ยวได้ให้ความสำคัญกับการวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และ สิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว และคุณภาพด้านการบริการผ่านการดำเนินงานบนพื้นฐานของมาตรฐาน การท่องเที่ยวไทย ตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว โดยมีการส่งเสริมสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยวสู่การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ภายใต้แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยว ให้สอดคล้องกับสถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบันเพื่อให้ชุมชนมีความสามารถทางการแข่งขัน

ที่ผ่านมาชุมชนยังคงประสบปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินงานทั้งด้านสภาพแวดล้อมและบริบทต่าง ๆ อาทิ นโยบายของ ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว และปัจจัยภายนอก อาทิ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความคาดหวัง ของนักท่องเที่ยว รวมถึงแนวโน้มการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมต่าง ๆ

สรุป จากปัญหาดังกล่าวหากชุมชนมีการกำหนดการบริหารจัดการ โดยใช้ประสบการณ์ในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน นำมาวิเคราะห์หาแนวทางในการป้องกันแก้ไขด้วยความร่วมมือของสมาชิกในชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ตามแนวนโยบายการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวชุมชน ชุมชนท่องเที่ยวบ้านพุน้ำร้อนจะสามารถวางแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนให้ประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการศึกษา

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงนโยบายเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยการสังเกต สัมภาษณ์เชิงลึก สอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์เอกสาร และการประชุมรับรองนโยบาย หรือเสวนาสร้างสรรค์ทางปัญญา (Seminar Forum) จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร วารสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการเก็บข้อมูลภาคสนาม สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลได้แล้ว จึงนำมาวิเคราะห์ สรุปและนำเสนอผลการศึกษา

ขั้นตอนในการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปตามระเบียบและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน โดยสัมภาษณ์เชิงลึกและสังเกตแบบมีส่วนร่วม ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT Analysis และ TOWS Matrix

ขั้นตอนที่ 2 ร่างข้อเสนอเชิงพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อยกระดับสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการศึกษาไว้คือ ใช้เทคนิคการวิจัยแบบอนาคต EDFR โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 18 คน

ขั้นตอนที่ 3 ประชุมเสวนาสร้างสรรค์ทางปัญญา (Seminar Forum) เพื่อนำเสนอนโยบาย (Policy Meeting) ในการจัดทำข้อเสนอเชิงพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อยกระดับสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ซึ่งเป็นการรับรองข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในยุทธศาสตร์เพื่อยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

จากการศึกษา พบว่า ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน มีความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยวอันเป็นอัตลักษณ์สำคัญ 2 ประการ คือ 1) ทิวทิวทัศน์ธรรมชาติที่จับต้องได้ ซึ่งเป็นต้นทุนสำคัญในการสร้างความแตกต่างและความได้เปรียบในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบด้วยกัน คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ได้แก่ ป่าชุมชนพุน้ำร้อนหินลาด อ่างเก็บน้ำหุบเขาวง และผลิตผลจากป่า อาทิ เห็ดโคน หน่อไม้ เป็นต้น และสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ สิ่งปลูกสร้าง เครื่องใช้ เครื่องนุ่งห่มอันเป็นเอกลักษณ์ ส่วนสิ่งแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ ชุมชน และกิจกรรมการท่องเที่ยว 2) ทิวทิวทัศน์ที่จับต้องไม่ได้ เป็นภาพรวมของเรื่องราววัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาที่สั่งสมอยู่ในท้องถิ่น สัมผัสด้วยการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจเพื่อให้เกิดความรู้สึกสนุกสนาน ชาบซึ้ง ประทับใจในแหล่งท่องเที่ยว เหล่านี้นับเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวในพื้นที่ วิถีสังคมของคนในชุมชน และวัฒนธรรม มีศักยภาพที่สามารถจะจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ อีกทั้งที่ตั้งของชุมชนอยู่ในตำแหน่งที่สามารถเดินทางเชื่อมโยงได้อย่างสะดวกทั้งตัวจังหวัดสุพรรณบุรี และกรุงเทพมหานคร ทำให้พื้นที่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อนมีความสามารถที่จะพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

2. การร่างยุทธศาสตร์เพื่อยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอด่านช้างจังหวัดสุพรรณบุรี

การร่างยุทธศาสตร์ใช้วิธีวิจัยเชิงนโยบาย เทคนิคการวิจัย EDFR จากการสัมภาษณ์ในครั้งที่ 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 18 คน ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) และการจับคู่จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (TOWS Matrix) ได้วิสัยทัศน์ คือ ชุมชนต้นแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และอนุรักษ์ ประเพณี วัฒนธรรม ทุนธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม พันธกิจคือ 1) เพิ่มขีดความสามารถด้านการพัฒนาและส่งเสริมการพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาภาคกลาง ที่จะช่วยสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมให้กับท้องถิ่นและประเทศ 2) สร้างการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้เฉลี่ยต่อหัวของนักท่องเที่ยว จากการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์เพื่อยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

และ 3) พัฒนากลไกและเชื่อมโยงการจัดการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์เพื่อยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ให้มีศักยภาพและมีความสามารถในการบริหารจัดการเพื่อเป็นชุมชนท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ต้นแบบของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยเน้นเจาะกลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพเป็นหลัก

3. ผลการประชุม Policy Meeting

จากการอภิปรายซักถามและแสดงความเห็นในการประชุมเพื่อหาข้อสรุปเชิงนโยบายในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรีผู้เข้าร่วมประชุมลงความเห็นเห็นว่า ทั้ง 3 ยุทธศาสตร์มีความเหมาะสมเป็นแผนยุทธศาสตร์เพื่อยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี นอกจากนั้นผู้เข้าร่วมการประชุมได้เสนอแนะข้อคิดเห็นที่สำคัญในการนำแผนยุทธศาสตร์ไปปรับใช้จริงเพื่อผลักดันให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนให้มีศักยภาพ ที่ประชุมได้เสนอให้เพิ่มยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาบุคลากรในชุมชนและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรทางด้านการท่องเที่ยวทั้งด้านการบริการ และด้านภาษาในการต้อนรับนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งอาจเกิดข้อผิดพลาดในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวบางกลุ่มรวมถึงส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีโอกาสใช้ความสามารถในการมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวชุมชนร่วมกัน

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ประมวลผลและสรุปผลและสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานและศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน

จากผลการวิจัยพบว่าชุมชนบ้านพุน้ำร้อน มีทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงพร้อมที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Ohridska Olson และ Ivanov (2010) ศึกษาเรื่อง Creative Tourism Business Model and Its Application in Bulgaria พบว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยใช้วัฒนธรรมเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว เป็นรูปแบบการพัฒนาชุมชนสร้างสรรค์เช่นเดียวกับรูปแบบธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ต่างกันเพียงการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะมุ่งเน้นการตอบสนองความสนใจเรียนรู้และได้รับประสบการณ์จริงจากกระบวนการเชิงสร้างสรรค์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงสามารถเพิ่มมูลค่าเมื่อพัฒนาควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

2. การร่างยุทธศาสตร์เพื่อยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน

จากผลการวิจัยโดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้วยเทคนิค SWOT Analysis เมื่อนำข้อมูลจากการวิเคราะห์มาใช้ในการกำหนดและร่างยุทธศาสตร์เพื่อยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชน

บ้านพุน้ำร้อน โดยใช้ยุทธศาสตร์ด้านวิสัยทัศน์พันธกิจ ยุทธศาสตร์เป้าหมายและการดำเนินงานเพื่อเป็นการกำหนดทิศทาง เป้าหมายในระยะยาวและมาตรการป้องกันอย่างเป็นระบบซึ่งสอดคล้องกับ Regerson (2006) ที่ศึกษาเรื่องอุตสาหกรรมความคิดสร้างสรรค์และการท่องเที่ยวในเขตเมืองในมุมมองของแอฟริกาได้พบว่า การสร้างความเข้มแข็งในแอฟริกาได้โดยใช้นโยบาย ความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมใหม่ในการท่องเที่ยว เป็นสิ่งท้าทายในอนาคต เริ่มจากคตินโยบายยุทธศาสตร์ที่เร่งการเติบโตโดยร่วมกับรัฐบาล เพื่อส่งเสริมการเชื่อมโยงภาคอุตสาหกรรมกับภาคการท่องเที่ยวสอดคล้องกับการศึกษาของ José G. Vargas-Hernández (2012) ศึกษาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและมรดกทางวัฒนธรรมที่ยั่งยืนในการพัฒนาภูมิภาคของฮาลิสโกตอนใต้ ศึกษาโดยใช้แบบจำลองเชิงบรรทัดฐานทำการวิเคราะห์และกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมพบว่า การวิเคราะห์เชิงบรรทัดฐานเป็นกรอบที่มีคุณค่าในการออกแบบเครื่องมือสำหรับการวางแผนและการดำเนินงานของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่ก่อให้เกิดความยั่งยืน พิสูจน์ให้เห็นว่าเป็นประโยชน์สำหรับการกำหนดและพัฒนายุทธศาสตร์ในด้านการท่องเที่ยว ดังนั้นการร่างยุทธศาสตร์เพื่อยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนจึงได้จัดทำยุทธศาสตร์โดยมีองค์ประกอบดังนี้ คือ 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) ยุทธศาสตร์ จำนวน 4 ยุทธศาสตร์และ 4) เป้าหมายของแต่ละยุทธศาสตร์ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการวางแผนยุทธศาสตร์ของ วิรัช นิภาวรรณ (2554) กล่าวถึงการวางแผนยุทธศาสตร์ที่ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ หมายถึง วิถีสู่ความเป็นเลิศซึ่งบุคคลหรือหน่วยงานต้องการสร้างขึ้นเพื่อสร้างโอกาสที่เป็นไปได้มากที่สุดสำหรับอนาคต 2) พันธกิจ หมายถึง การกำหนดขอบเขตบทบาทหรือหน้าที่ให้แก่หน่วยงานซึ่งหน่วยงานจะต้องทำให้ประสบผลสำเร็จ 3) เป้าหมาย คือ การกำหนดผลสำเร็จที่ต้องการในอนาคต 4) ยุทธศาสตร์ หมายถึง แนวทางปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

2.1 การสร้างรูปแบบจากการพัฒนาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในเชิงเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่าจากฐานอัตลักษณ์ของชุมชน สู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

จากผลการศึกษาวิจัยพบว่าการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ส่งผลให้การท่องเที่ยวมีความน่าสนใจ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาในพื้นที่ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Boddan (2013) ศึกษาเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับ Economic Impact of Cultural Tourism ของประเทศโครเอเชียมีวัตถุประสงค์เพื่อเติมเต็มความต้องการของนักท่องเที่ยวพบว่า การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในประเทศโครเอเชียมีผลต่อการช่วยเศรษฐกิจของโครเอเซียน้อย แม้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวในโครเอเชียเพิ่มขึ้น แต่นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกลับมีจำนวนลดลงซึ่งเป็นผลมาจากความคุณภาพและราคาของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ฉะนั้นแหล่งท่องเที่ยวควรจัดการให้มีผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (2553) ที่ระบุว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็น “การต่อยอดเพิ่มค่าหาจุดต่างโดยใช้ความคิดเชิงสร้างสรรค์” โดยให้ความหมาย “การต่อยอด” ว่าเป็นการต่อยอดจากฐานทุนเดิมที่มีอยู่ทั้งทุนทางสังคมและวัฒนธรรม “เพิ่มค่า” หมายถึง การเพิ่มมูลค่าและคุณค่าแก่ทรัพยากรการท่องเที่ยวบนฐานอัตลักษณ์ความเป็นไทย “หาจุดต่าง” หมายถึง สร้างและ

พัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่แปลกใหม่โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อยกระดับศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

2.2 พัฒนากลยุทธ์การตลาดเพื่อสร้างการรับรู้ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนในด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดเป็นปัจจัยหนึ่งในการสร้างการรับรู้และความน่าสนใจของชุมชนและดึงดูดให้นักท่องเที่ยวหันมาสนใจที่จะเข้ามาเยี่ยมชมพื้นที่ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Saso Korunovski, Naume Marinovski (2012) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเมือง Ohrid พบว่า การส่งเสริมการขายจะช่วยให้การพัฒนาที่ยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งงานวิจัยนี้สอดคล้องกับ Uditha Liyanag (2013) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การวางตำแหน่งเพื่อการท่องเที่ยวในยุคหลังสงครามของศรีลังกาเพื่อสร้างกรอบในการพัฒนายุทธศาสตร์สำหรับการท่องเที่ยวในประเทศศรีลังกาในช่วงหลังสงคราม พบว่า การจัดทำยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนเป็นสิ่งสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเชิงลบของนักท่องเที่ยวและจุดเด่นที่น่าสนใจ โดยการแก้ปัญหาด้วยวิธีการสื่อสารในเชิงบวกให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวในประเทศศรีลังกาได้ยอมรับแนวคิดที่นำเสนอต่อแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้ นอกจากนี้ Fredrick M. Collison and Daniel L. Spears (2010) ได้ศึกษาเรื่องการตลาดการท่องเที่ยวทางมรดกวัฒนธรรมหมู่เกาะมาร์แชลล์ ได้นำแนวคิดเรื่องการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมมาใช้ในการร่างยุทธศาสตร์โดยให้ความสำคัญในการหาจุดเด่นทางยุทธศาสตร์ดึงดูดนักท่องเที่ยว นอกจากนั้นการพัฒนาการตลาดเป็นส่วนสำคัญในการเพิ่มโอกาสให้นักท่องเที่ยวรู้จักพื้นที่มากยิ่งขึ้น

2.3 การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างชุมชนและเครือข่ายเพื่อเพิ่มระยะเวลาพำนักรถผ่านการยกระดับกิจกรรมการท่องเที่ยว

จากผลการวิจัยพบว่า การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างชุมชนและเครือข่ายเป็นการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เช่น กลุ่มผ้าทอโบราณ กลุ่มที่พักในชุมชน โดยมีเป้าหมายร่วมกันในการดำเนินการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ระพีพรรณ ทองหล่อ และคณะ (2551) ศึกษาการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวทุกภาคส่วน ผูกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวด้านการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ หลายรูปแบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของชมภูณัฐ หุ่นนาค (2558) ศึกษาความเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการศึกษาความเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ช่วยเสริมจุดแข็งและเพิ่มโอกาสทางการท่องเที่ยวให้กับชุมชนที่เชื่อมโยง นอกจากนี้งานวิจัยของ Booyens and Rogerson (2015) ได้ศึกษาเรื่อง Creative Tourism in Cape Town :An Innovation Perspective มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานประสบการณ์ผ่านสินค้าท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หรือกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์

ใน Cape Town พบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มเฉพาะแต่มีอัตราการเติบโตสูง และสิ่งสำคัญที่จำเป็นในการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานประสบการณ์ คือ การเชื่อมโยงจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวเข้ากับการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ใหม่ ๆ เพื่อสร้างเครือข่ายและกระตุ้นความต้องการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

2.4 การพัฒนาบุคลากร องค์ความรู้ในชุมชนและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาของบุคลากรการท่องเที่ยวเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ควรได้รับการพัฒนา โดยการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างชุมชน ภาครัฐและภาคเอกชนในการปรับปรุงคุณภาพของบุคลากร สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Ping Yu Wang (2006) พบว่า การจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับคน หรือทรัพยากรมนุษย์ภายในองค์กรมากกว่าแผนกอื่นในองค์กร โดยมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากการแก้ไขปัญหาภายใน หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารองค์กร ซึ่งจะทำได้ทำงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกันกับที่ Jamli (2008) กล่าวว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์แบบพลวัตร เป็นการเปลี่ยนแปลงบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วม การจัดการเชิงสร้างสรรค์ต้องมุ่งเน้นความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) โดยเปิดโอกาสให้บุคคล ได้มีส่วนช่วยเหลือกัน ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจร่วมปฏิบัติงานและร่วมรับผิดชอบต่อสิ่งต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อส่วนรวมในการบริหารจัดการ เพื่อให้บรรลุจุดหมายของสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมลภัศ พงศ์รังศิลป์ (2557) ที่พบว่า การเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้มีส่วนร่วมกับการดำเนินกิจกรรมเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยวได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่

3. รับรองข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ชุมชนบ้านขุนน้ำร้อน

จากผลการศึกษาพบว่า การนำเสนอยุทธศาสตร์เพื่อยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านขุนน้ำร้อน เป็นการรับฟังความคิดเห็นในการนำยุทธศาสตร์เป็นแนวทางไปสู่การปฏิบัติจริงในการสร้างรูปแบบจากการพัฒนาวัฒนธรรมและภูมิปัญญา เพิ่มคุณค่าและมูลค่าจากอัตลักษณ์ของชุมชน สู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเห็นได้จากการพัฒนาสินค้าที่ระลึกจากผลิตภัณฑ์ชุมชน ชุมชนพัฒนากลยุทธ์การตลาดเพื่อสร้างการรับรู้ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนในด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อีกทั้งเกิดการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างชุมชน และเครือข่ายเพื่อเพิ่มระยะเวลาพำนักโดยผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีการยกระดับหลังการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ รวมถึงการพัฒนาบุคลากร ด้านองค์ความรู้ในชุมชนและการสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมภายในชุมชนด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Ana Ladeiras, Antonio Mota and Jorge Costa (2010) ได้ศึกษาการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงกลยุทธ์ในทางปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของกระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์ที่มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวระดับชาติและระดับภูมิภาค ขณะเดียวกัน

ผู้ศึกษาก็มีการปรับรูปแบบของแผนยุทธศาสตร์และจัดการเป้าหมายของการท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสม ผลการศึกษาพบว่า การจัดการสถานที่ท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพนั้นสามารถทำได้โดยการทำตามกรอบยุทธศาสตร์ที่ได้รับการพัฒนาอย่างรอบคอบโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จามรี พระสุนิล (2560) ศึกษาแผนยุทธศาสตร์ชุมชนเทศบาลเวียงเชียงแสนเพื่อรองรับเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนและพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชุมชน ผลการศึกษาพบว่า แผนยุทธศาสตร์ที่มาจากการวิเคราะห์ SWOT ของผู้นำชุมชน โดยนำจุดแข็งของชุมชนมาพัฒนาร่วมกับการรับมือจากปัจจัยภายนอกชุมชนได้วิสัยทัศน์ชุมชน และแผนยุทธศาสตร์ชุมชนซึ่งเป็นหนึ่งในกลไกขับเคลื่อนที่สำคัญในการขับเคลื่อนชุมชนให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาในระดับฐานรากให้มีความเข้มแข็ง เพื่อนำไปสู่การแข่งขันและรองรับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการศึกษาการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการศึกษาวិจัยพบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานตามความจำเป็นเหมาะสมของพื้นที่ทั้งในส่วนของสภาพแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยววิถีประเพณีวัฒนธรรมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน หน่วยงานภาครัฐควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนจัดสรรงบประมาณในการดูแลรักษาหรือหาแหล่งทุนสนับสนุนช่วยเหลือชุมชน โดยเฉพาะสถาปัตยกรรมที่ต้องใช้ทุนทรัพย์ในการดำเนินงานจำนวนมาก เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนมีความน่าสนใจเพิ่มขึ้น

1.2 ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ควรมีการสรรหาทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ยังขาดแคลนเข้ามาช่วยพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและในขณะเดียวกันควรส่งเสริมพัฒนาทรัพยากรบุคคลภายในชุมชนที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวให้มีความรู้ความสามารถในการร่วมขับเคลื่อนและร่วมพัฒนาตามแนวทางยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวชุมชน

1.3 ผลการศึกษาพบว่า ยุทธศาสตร์เพื่อยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นนั้น ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดยุทธศาสตร์หรือนำไปสร้างเป็นตัวชี้วัดที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชน และพัฒนาต่อยอดให้เป็นชุมชนต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยพัฒนายุทธศาสตร์ในชุมชนอื่นที่มีบริบทที่แตกต่างกันออกไปเปรียบเทียบจุดแข็งจุดอ่อนโอกาสและอุปสรรคของพื้นที่เพื่อนำมาปรับใช้กับสภาพการณ์ในแต่ละพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม

2.2 ควรมีการศึกษากลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไปสู่กลุ่มนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มอย่างเหมาะสม เพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่นักท่องเที่ยวได้อย่างครอบคลุม สามารถเพิ่มคุณค่าและมูลค่าเพิ่มทางการตลาดเพิ่มขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาความคาดหวังของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านพุน้ำร้อนต่อการจัดการยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อที่จะสามารถค้นหาสิ่งที่น่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวเพิ่มเติมหรือปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ทุกกลุ่ม

2.4 ควรมีการศึกษาทัศนคติหรือการรับรู้ของสมาชิกในชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

2.5 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายและการปฏิบัติในอนาคต

References

- Jarunee Wonglakorn, (2014). Merit Discourse in Northeastern Literature. Culture philosophy. Faculty of humanities, Chiang Mai University. Chiang Mai.
- Kanokporn Siriroj, (2014). Proposed guideline for promoting community to develop creative tourism. Chulalongkorn University. Bangkok.
- Kanokwan Chuchan, (2009). Knowledge management in cultural resources by community leaders for tourism Ban Pha Mon community, Doi Inthanon, Chiang Mai province. Thammasat University. Bangkok.
- Kanungphon Wongwian. (2011). Development of sustainable ecotourism strategies Case study of Koh Samet Rayong, Phranakhon Rajabhat University. Bangkok.
- Kedchapan Kamput, (2016). Southeast Asian Studies Program. Thammasat University. Bangkok.
- Kosit Chaiprasit, (2011). Sustainable tourism management in the development dimension from within Case study of Angkhang Royal Project, Fang District, Chiang Mai Province. Chiang Mai.
- Strategic plan for tourism development .(2014), Suphanburi.
- Srisakar Valliphodom, (2013). Cultural landscape and birth of a country in the eastern region, Thai cultural landscape (Eastern region). Ancient City Magazine. Year 39, Issue 4, Bangkok.
- Strategic Development Plan (2013-2017), Dan Chang Sub-district Administration Organization. Suphanburi.
- Suddan Wisuthilak and Faculty, (2013). Creative Tourism (Creative Tourism Thailand). Bangkok: Special Area Development Administration for Sustainable Tourism (Public Organization).

- Therdchai Choibamroong. (2014). Urban tourism development project creates a special area for Sustainable tourism, U Thong ancient city. National Institute of Development Administration. Bangkok.
- Tippawan Innunthananon, (2011). Akha: Development of tribal culture potential to promote Creative tourism. Mahasarakham University. Mahasarakham.
- Tipsuda Putjorn, (2013). Participatory action research in community-based tourism management for sustainable community development at Salak-Kok, Trat province. Silpakorn University. Bangkok.
- Jarkko Saarinen, (2014). Limits to Growth and Responsibility in Tourism, Sustainability
- Liedewij van Breugel, (2013). Community-based tourism: Local participation and perceived McIntosh, R.W. and Goeldner, C.R., 1986, Tourism : Principles, Practices, Philosophies. New York: John Wiley.
- Mike Robinson and David Picard. (2006). Tourism, Culture and Sustainable Development, Programme "Culture, tourism, development", Division of cultural policies and intercultural dialogue, Culture Sector, UNESCO
- Ohridska-Olson, R. (2010). The Creative Tourism Business Model.
- Rebecca Wurzbarger and Tom Aageson. (2009). Creative Tourism, A Global Conversation : How to Provide Unique Creative Experiences for Travelers Worldwide. Santa fe: Sunstone Press
- Richards, G. (2005). Creativity: A new strategic resource for tourism? In Tourism,
- Richards, G., J. Wilson (eds), (2007). Tourism, Creativity and Development. Routledge impacts A comparative study between two communities in Thailand, Radboud University Nijmegen
- Rossitza Ohridska-Olson and Stanislav Ivanov. (2010). Creative Tourism Business Model And Its Application In Bulgaria, Varna University of Management (VUM); Zangador solution to the serial reproduction of culture? In forthcoming Tourism Managem
- Sally Asker. (2010). Effective Community Based Tourism: A Best Practice Manual, APEC Tourism working group, By Sustainable Tourism Cooperative Research Centre, Gold Coast Campus, Griffith University QLD 4222 Australia.
- Silva, D.A.C. and Wimalaratana W., (2009). Community Based Sustainable Tourism Development in Sri Lanka: Special Reference to Moneragala District,

UNESCO. (2006). Towards Sustainable Strategies for Creative Tourism. Discussion Report of the Planning Meeting for 2008 International Conference on Creative Tourism, Santa Fe, New Mexico, U.S.A.,

Veronica Garcia Lucchetti. (2013). COMMUNITY BASED TOURISM: CRITICAL SUCCESS FACTORS , the international centre for responsible tourism,ICRT occasional.

Patarporn Iamwiriawat , Ph.D.Student (Management, Faculty of management science,Silpakorn University), Project Coordinator Civil Society Network Parties of Suphanburi, Management consultant of Dan Chang Agricultural Cooperatives.

Santhipharp Khamsa-Ard, Ph.D., Lecturer in Management (Management, Faculty of Management Science, Silpakorn University).